

Aasiaat 20. august 2015
UKA2015/103

Inatsisartut suleriesianni § 33 naapertorlugu aaliangigassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Kalaallit ujaraataasa erlinnartut uppersaatigisinnaasannik periarfissanik assigiingitsunik nassuiaasioqqullugit kingusinnerpaamik UPA 2016-mi saqqummiunneqartussamik Naalaakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Siunnersuummut tunngavilersuut:

Aatsitassarsiorneq kulturitsinni pingaarutilittut inissisimanikuunngilaq. Taamaammatt ilikkakagut amerliartortillugit 2009-mi inatsit atuutilersoq pitsanngorsartuassagipput ilimagisariaqarparput.

Naluneqanngitsutut ukiuni kingullerni Nunatsinni aatsitassarsiorneq ineriartortitsineq sukkasuupilorujussuarmik ineriartupiluulersimavoq; ujarlilernikkut, misissuinikkut, piaanikkut avammullu tunisassiorneq.

Ullutsinni Nunatsinni nuna allamiunik sumi tamaani aatsitassanik ujarlertunik ulikkaartoq aalaaluttorlu nalunngilarput; Nunatta pisuussutaanik nunarsuarmioqatittalu piunaqisaannik misissuisut ujarlertullu; Kuultimik, Sølvmik, Diamantinik, Zinkimik, Platini, Saviminissaq, Kobberi, Aatsitassat qaqutigoortut, Urani, minnerunngitsumillu Rubini.

Tigussaasutut assersuutigiinnarsinnaavarput Qeqertarsuatsiaat eqqaanni rubinisorfissaq sanaqaleruttorpoq.

Paasisagut kingulliit tunngavigalugit pilersaarutigineqarpoq ujaqqat 20 – 22 millioner ukiumut silineqartarnissaat ukiuni 10-niit 15-it tunngaannut. Ujarapparparujussuit aningaasarpasuarnik naleqartussat.

Aammattaaq nalunngilarput nunaqqatitta akornaniit annikitsumik (miniskala) ujaqqanik pinneraasiassanik ujarlertoqartartoq piaasoqartartoq pinneraasiortoqartartorlu.

Maannamut nunaqavissunit rubininik ujaasinermik ingerlatsisoqalereerpoq. Taakku nunaqavissut misilittagaqarlualersimapput, soorlu Amerikkami Arizona-mi niuffatsitsinersuarmi 2015-imi peqataasimapput utereernerminnilu oqariatuutaasa ilagivaat tunitsivissaqarluartugut. Tunitsivissat ujaqqat erlinnartut silereernekut tunitsivissaat. Pisisut tassaasarpur pinneraasiortartut, angisuut mikisullu. Qaammat ataatsip iluani piffimmi ataatsimi ujaqqat erlinnartut tunineqartut 2014-imi 1 milliarder US dollarsip angusalersimavaa. Tassani piffimmi rubininik tuniniaaviit amerlassutsimikkut 10-it akornanniillutik. Tuniniaaviit sinneri tassaallutik soorlu diamantinik, smaragdinik opal-inik allanillu tuniniaaviit. Nunatsinni tamaasa pigisaraavut.

Paasisaasa aamma ilagisimavaat ujaqqat pinnerasaasiat nunaqavissuniit piaarneqarlutillu suliarineqarlutik silineqarsimasut pisiariumaneqarnerpaajussasut taamaammallu akisunerpaajussasut.

Paasisat ilagivaattaq ujaqqat pinnerasaasiat nunaqavissuniit silineqarsimasut uppernarsaaserneqartarsimasut, uppernarsarneqarsinnaalluni ilumut una aligoq pinnerasaasiaq nunaqavissuniit aammalu sorsuffiunngitsumiit imaluunniit aporaaffiusuminngaaniinngitsoq suliarineqarlunilu silineqarsimanninneraniit uppernarsaatalluni.

Ullumikkut uppernarsaasiisarneput (certificeringsordning) pitsaanerujussuusinnaavoq, tassami qallunaatuinnaq uppernarsaasiisarneq ingerlaneqartarsimanera pitsaasutut isigineqanngimmat. Uppernarsaasiisarneq minnerpaamik tuluttut oqaasertalersorneqarnissaa pingaartutut oqariartuutigineqarluni. Niuerneq nunarsuaq tamaat ingerlanneqartarpoq, taamaattumillu uppernarsaasiineq nunani tamalaani atorineqarsinnaasariaqarpoq.

Nunaqavissut nunarsuarmi niuernikkut pitsaasumik inissisimassappata ujaqqat (aligoq) nunaqavissunit silisat ileqqorissaarneq tunngavigalugu piarneqarlutillu suliaasimaneridik naqissusilikkamik uppernarsaasiisalernissaq (certificeringsordning) pisariaqarpoq. Taamaaliornikkut nunaqavissut illersorneqassapput.

Taamatut naqissusiisalernerup kingunerissavaa ujaqqat pineqartut nunaqavissunit silineqarlutillu suliarineqarsimanerannik – unioqqutitsitillunilu suliaannngitsutut uppernarsaateqalerneq. Ileqqorissaarneq tunngavigalugu suliat taamaattut akisunerullutillu pisisussanit piumanerupput.

Laseri atorlugu uppernarsaasiineq:

Kalaallit ujaraataannik erlinnartunik piarneqarsimasunut niueruteqarnermi "ileqqorissaartumik nunap innuttaanik aporaannertaqanngitsumik pissusissamisoortumik piaaffimmeersuuneq" taamaallaat ujaqqanut erlinnartunut Nunatsinni naammassillugit silineqartunut qillersarneqartunullu taaguutitut atorineqassaaq. Tamannalu qulakkeerneqarsinnaalissaaq taamatut uppernarsaasiisalernikkut (certificering). Periuseq taamaattoq akilinermi naggueqatitta akornanni atorineqalereersimavoq. Akilinermi laseri atorlugu ilisarnaasiisoqarlunilu normuliisoqartarpoq, pappilissamillu certifikatimik normup assinganik nunallu aatsitassanut oqartussaasuiniit naqissusilikkamik ilaqartinneqartarluni.

Taamatut tunngavilersuuteqarlunga matumuuna kalaallit ujaraataasa erlinnartut uppernarsaatisinnaasaannik periarfissanik assigiinngitsunik nassuiaasioqqullugit kingusinnerpaamik UPA 2016-mi saqqummiunneqartussamik Naalaakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisassaattut siunnersuuteqarpunga.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat.

Nalunaarusiornissap suliarineqarnera aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kinguneqarnissaa ilimagisariaqarpoq. Nalunaarusiap suliarinera atorfilittap ukiup affaanik sivisunerunngitsumik sulisinneqartumik naammassineqarsinnaasoq ilimagineqarpoq.

Namminersorluni inuussutissarsiuteqarnermut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat.

Soqanngilaq

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassat.

Soqanngilaq.

Taamatut oqaasertalerlugu matumuuna siunnersuutiga ingerlateqqippara. Neriullunga ilassil-luarneqarumaartoq.

Qujanaq